

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه ۲۹ شهریور ماه ۱۳۲۱

فهرست مطالب:

۱ - تصویب صورت مجلس	۳ - تقدیم یک فقره لایحه از طرف آقای وزیر دارائی
۲ - بقیه شور دوم لایحه اصلاح قانون نظام وظیفه	۴ - بقیه شور دوم لایحه اصلاح قانون نظام وظیفه
	۵ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه

(مجلس یکساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای اسفندیاری تشکیل گردید)

صورت مجلس روز ۲۶ شهریور ماه را آقای (طوسی) منشی خواندند

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - در صورت مجلس نظری ایست ؟ (گفته شد خیر)
صورت مجلس تصویب شد .

۲ - بقیه شور دوم لایحه اصلاح قانون نظام وظیفه عمومی

رئیس - خاطر آقایان متذکر است که بعضی از اجازه ها از جلسه سابق باقی ماند ولی اغلب این آقایان پیشنهادهائی دارند اگر اجازه میفرمائید پیشنهادات خوانده شود هر کدام نظری دارند میفرمایند (صحیح است)

طباطبائی (رئیس کمیسیون نظام بجای محبر کمیسیون نظام)

کویا راجع به ماده ۵۳ آقای رئیس فرمایشانی فرمودند عرض میکنم چون این ماده بیشتر از سایر مواد مورد توجه مجلس واقع شد دولت هم موافق است با این که البته این نظر با یک مارز و یک وجهی تأمین شود لیکن در عمل مصادف میشود بایک مضیقه نادری و یک مشکلات فنی و از طرفی هم عرض کردم نظر دولت کاملاً این است که پیشنهادهای آقایان مورد دقت و توجه واقع شود و ترتیب

(مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۵)

... عین مذاکرات مشروح هشتماد و نهمین جلسه از سیزدهمین دوره قانون گذاری

اداره ثبت نویسی و تحریر صورت مجلس

... اسامی غالبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده است :

غائبین با اجازه - آقایان : فاطمی - روحی - فرخ - کامل ماکو - ملک زاده آملی - ابخوانی - مستشار - پنهانی - جهانشاهی - مطهری - پالیزی .
غائبین بی اجازه - آقایان : توابت - دکتر ضیاء - شه دوست - مهدوی - دکتر تاج بخش - صدر - محبط لاریجانی - مشار - ناصری - اکبر - امیر ابراهیمی - یار احمدی - کازرونیان - دبستانی - آصف - خسرو شاهی - صادق وزیری - نصر تپان .

اثر داده شود بنا برین در نظر گرفته شد که این ماده با تصویب آقایان بماند برای جلسه بعد یعنی پس فردا که سه شنبه است آقای نخست وزیر هم شخصاً بمجلس شورای ملی تشریف میآورند بدو در کمیسیون نظام راجع باین ماده شوری خواهد شد بعد بمرکز مجلس میرسد و دو سه ماده دیگر هم هست که بنده خودم هم شخصاً نظرم این است که این دو سه ماده دیگر هم که مورد توجه هست باز در کمیسیون مذاکره و شور شود (صحیح است) حالا استدعا میکنم بفرمائید ماده ۵۴ خوانده شود.

رئیس - آقای نقابت

نقابت - آقای طباطبائی بعنوان مخبر این فرمایش را فرمودند. چون پیشنهاداتی نسبت باین ماده رسیده است بنا بتقاضای ایشان و بدلالات نظام نامه این ماده بر میگردد بکمیسیون و الامراعی مانند آن باین صورت مقتضی نیست ولی چون بتقاضای مخبر و صریح نظامنامه این ماده میرود بکمیسیون اشکالی ندارد.

طباطبائی - عرض کردم پس فردا سه شنبه است آقای رئیس الوزراء میآیند بکمیسیون.

انوار - دولت تقاضا میکند این ماده باشد. مخبر هم تقاضا میکند.

یکی از نمایندگان - کو دولت؟

انوار - این است آقای سرریب معاون وزارت جنگ اینجاست. آقای مخبر تقاضا کردند این ماده و رأی در آن بماند برای جلسه سه شنبه چه عیب دارد این و ما معش چه چیز است؟ مخبر نمی تواند تقاضای ارجاع بکمیسیون بکند؟ جمعی از نمایندگان - خیر مامی ندارد.

طوسی - توجه میفرمائید نظر آقای انوار با نظر آقای نقابت یکی است. ماده میرود بکمیسیون و در آنجا تکلیفش معلوم میشود و بمجلس میآید.

رئیس - ماده ۵۴ خوانده میشود:

ماده ۵۴ - رسیدگی بمشخصات اشخاصی که تاریخ تولد آنان در اظهار نامه ها و دفاتر یادداشتی مخدوش و حاکی از

مشمولیت باشد در دادگاه شهرستان و در صورت نبودن در دادگاه بخش محل صدور شناسنامه بعمل میآید حکمی که در این مورد صادر میشود قلعی خواهد بود.

تبصره ۱ - هر گاه یکی از اسناد سجلی (یکی یا دو برگ اظهارنامه یا دفاتر یادداشتی) مخدوش باشد اداره ثبت احوال محل با اجازه اداره کل آمار و ثبت احوال مطابق اسنادی که سالم است اقدام باصلاح برگ یا برگها یا دفاتر یادداشتی خواهد نمود.

تبصره ۲ - اداره کل آمار و ثبت احوال مکلف است بوسیله ادارات تابعه خود از تاریخ تصویب این قانون تا یکسال مشخصات اشخاصی که تاریخ تولد آنان در اظهار نامه ها و دفاتر یادداشتی مخدوش و حاکی از مشمولیت است استخراج نموده منتهی در ظرف یکماه در محل صدور اسناد سه نوبت آگهی هر يك بفاصله ده روز منتشر نماید و از تاریخ نشر آخرین آگهی اشخاصی که مشخصات آنان در آگهی درج گردیده می توانند تا چهارماه بعد از آن گاه مربوطه مراجعه و درخواست تصحیح اسناد خود را بنمایند.

تبصره ۳ - چنانچه اشخاص مزبور در مدت چهارماه بعد از آن گاه مراجعه نموده مشخصات آنان از طرف اداره آمار و ثبت احوال بمرکز نظام وظیفه هر محل تسلیم خواهد شد رئیس - آقای انوار

انوار - این ماده هم یکی از موادی است که تا اداره آثار محکم شده بود خیلی محل گفتگو و خیلی محل زحمت بود هم برای اداره نظام وظیفه هم برای اشخاص بواسطه خاطر اینکه اداره آمار ما درست قوانینش مرتب نبود و عمل در آنجا سخت بود این بود که خیلی اسباب زحمت شده بود این ماده هم خوب تنظیم شده و دقت شده است در روی آن مسئله مخدوش بودن که همه آقایان هم مستحضرند در این باب خیلی زحمت برای مردم بود ولی که دو چیز بنظر بنده رسیده که بمرکز مجلس شورای ملی میفرستام و کهان میکنم در ماده هم باید صریح نوشته شود يك موضوع را برسبیل کلیت عرض میکنم ما در فقه کتابی را که بیشتر

درش فروعات است آن را بیشتر توجه داریم و از بهترین کتابها است برای اینکه فروعات در آن خیلی زیاد است مثلاً کتاب شرایع در فقه چون فروعاتش زیاد است از بهترین کتب فقهی ما است اما در بعضی کتب دیگر کمتر است همینطور هم در قوانین باید باشد قوانین هم يك چیزهای عملی است و بهترین قوانین آن قوانینی است که فروعاتش در آن جمع باشد و زیاد باشد فروعات یعنی چه؟ یعنی چیزهایی که احتمال وقوعش میرود و باید آن را در نظر بگیرند و در قانون از آنها صحبت بکنند که اختیار بدست دادگاه و بدست اشخاص نیفتاده باشد و صریحاً هیئت مقننه در قانون تکلیف را معین کنند در این جا در تبصره ۲ نوشته است اداره کل آمار و ثبت احوال مکلف است بوسیله ادارات تابعه خودش این ترتیبی را که در ماده نوشته شده است اعلان بکند و چه بکند حالا در این جا آقایان نگذاشته اند که اگر اداره آمار این کار را نکرد چه مجازاتی دارد؟ بنده نظرم این بود که ترتیبی واقع بشود در این تبصره و پیش بفرماید که مکلف باشد اداره آمار و در صورت تخلف فلان کیفر را داشته باشد. این خیلی مهم است باید این کار را کرد. غالباً اسناد سجلی و اینها محل ایراد واقع میشود. این برگهای صادره برای تشخیص که نوشته شده خیلی اوراق صادر میشود این جا توجه بفرمائید لهن جا نوشته است يك یادو برگ مخدوش واقع شود اما برگهای دیگر چه؟ این يك برگ یا دو برگ مخدوش شد بقیه را نباید تکلیفش را معلوم کنند پس اینجا باید تکلیف اداره آمار را معلوم کنند. در تبصره ۳ هم تکلیف اداره نظام وظیفه معین نیست نوشته از طرف اداره آمار بمرکز نظام وظیفه هر محل تسلیم خواهد شد آنرا بعد عرض میکنم خوب آن کسی که این حکم در باره او صادر شده باید خودش در مقام اصلاح برکش برآید خوب اگر آمار نکرد فلان جزا باید برایش معین شود حالا آقای مخبر با آقای معاون جواب میدهند که در قانون سجل احوال تخلف از این مورد تکلیفش بیان شده است بنده این را قبول دارم اما ترتیبش این نیست برای اینکه افراد مملکت

اطلاعات از تمام قوانین که ندارند که در موقع عمل همه قوانین جلوی چشمشان باشد ناچار باید در این قانون پیش بینی کرد و کیفرش را منظور بدانید که کارش را بکند البته تخلف نمیکند ولی در قانون باید مورد تخلف را ذکر کرد این یکی یکی دیگر هم این است که بنده از برای واضح شدن مطلب عرض میکنم تبصره ۳ میگوید چنانچه اشخاص مزبور در مدت چهارماه بعد از آن گاه مراجعه نمودند مشخصات آنان از طرف اداره آمار و ثبت احوال بمرکز نظام وظیفه هر محل تسلیم خواهد شد. دیگر این را بیان کرده است که بعد چه خواهد کرد اداره نظام وظیفه اینجا هم عرض کردم باید قانون صراحت داشته باشد. ولی کمیسیون تکلیف را معین نکرده است و اینجا مشتبه میشود که چه کار بکند چون دو تا برگ است یکی مخدوش یکی سالم و مطابق تبصره دوم باید اعلان کند حالا اداره آمار اعلان نکرد چه میشود؟ اساساً نگفته اند که برگ مخدوش از صلاحیت ساقط است یا برگ سالم صلاحیت دارد اینها همه مهم است و بنده عقیده ام این جا این است که تکلیف را معین کنند که اداره نظام وظیفه تکلیفش چه چیز است تکلیفش این است که این برگ مخدوشی که موضوع آن مشمولیت است منشاء اثر قرار بدهد یا اینکه بگوید نه من مخیر هستم که آن برگ را که سالم است برای مشمولیت قرار بدهم یا آن را ترتیب اثر نمیدهم. توجه بفرمائید چه عرض میکنم این که آمد آن جا تکلیف اداره نظام وظیفه معین نشده که در این صورت (تبصره ۳ را عرض میکنم) چه باید بکند آن برگ مخدوش که خودش اقدام نکرده اصلاح کند آن را در نظر بگیرد یا برگ سالم را مقتضی این بود که ما در اینجا معین کنیم و بگوئیم چون این تخلف کرده است نسبت بخودش و خودش اقدام بر ضرر خودش کرده است کسی که خودش اقدام بر ضرر خودش کرده است این وضعیت و تکلیف قانونی برای او معلوم شده است که برود و اصلاح بکند اگر نکرد فلان طور رفتار میشود در باره او و قانون تکلیف آنرا معین کرده است که برود اصلاح کند حالا که گرفته و نکرده است خود اداره اقدام می کند و اداره نظام وظیفه مطابق خلاف آن چیزی

که این عمل نکرده است عمل می کند نه اینکه اختیاری بنظام وظیفه بدهیم بدون اینکه تکلیفش روشن شده باشد .

معاون وزارت جنگ - بنده به آقای انوار توضیح میدهم سوء تفاهم شده است ماده ۵۴ صراحةً میگوید رسیدگی بمشخصات اشخاصیکه تاریخ تولد آنان در اظهارنامه ها و دفاتر یادداشتی مخدوش و حاکی از مشمولیت باشد در دادگاه و شهرستان و در صورت بودن در دادگاه بخش محل صدور شناسنامه بعمل میآید حکمی که در این مورد صادر میشود قطعی خواهد بود . میروود بدادگاه شهرستان و این دادگاه شهرستان هم حکم میدهد در تبصره ۱ و ۲ و ۳ هم برای اشخاصی که غایب هستند فرجه داریم برای اینکه بیابند حاضر شوند اگر حاضر نشوند مطابق این قانون دادگاه شهرستان رسیدگی می کند و حکم غیابی صادر می کند چهار ماه فرجه هم باوداده شده برای حاضر شدن بدادگاه . (انوار - اگر حاضر نشد)

نظام وظیفه کاری ندارد در این قسمت دادگاه شهرستان رأی میدهد (دکتر طاهری - اگر حالاً نشد) آوقت دادگاه بموجب ماده ۵۴ تصمیم خودش را میگیرد .

رئیس - آقای ملک مدعی

ملک مدعی - در شور اول هم که این لایحه مطرح بود اگر آقای مخبر یا آقای معاون خادار داشته باشند راجع به این ماده بنده عرایضی کردم خوشبختانه یا متأسفانه کمیسیون توجهی بعرایض بنده نکردند و به پیشنهاد بنده توجه نشد این است که حالاً عرایض خودم را تکرار میکنم و خیال میکنم خیلی هم بی منطقی نباشد و لازم است که آقای سر تیب و آقای مخبر هم توجه بفرمایند زیرا این ماده يك ماده هست که بنظر بنده مبتلی به همه بوده است در گذشته . چیزیکه در گذشته موجب شد چند قسمت بود که نظام وظیفه را موجب شد عامه و مردم نسبت باین قانون که در همه جای دنیا معمول است و از قوانین خوب کشور است که هر فردی برای حفظ استقلال وطن و امنیت کشور خودش باید پسرش را بفرستد وظیفه سربازیش را انجام بدهد چون این يك وظیفه مقدس است وظیفه مذهبی هم درش هست زیرا در صدر اسلام هم این

نیستم باین ماده و این تبصره ها را این چیزها ماصراً باید بگوئیم اگر اوراقی مخدوش باشد آنها را بکلی کان لم یکن تلقی کنیم چون شما صورت دارید اوراق صحیح و نا صحیح را میدادید شانزده سال است که در کشور ما نظام وظیفه اجرا شده اگر يك زراسیون هم بقول فرانسه ها بگذرد يك نسل هم عوش بشود و قانونی هم عوش بشود باز باید در آن قانون نظام وظیفه که اصلاح میشود باز باید يك ماده پنجاه و چهارم هم باشد درش که اوراق مخدوش و اوراق دفاتر سرجلی اینطور کاری را بکنند ؟ این که معنی ندارد بنده بهیچوجه موافق نیستم و لازم دانستم که عرایض خودم را این جا عرض کنم و اینکه مورد قبول هم واقع نشود زیرا بعقیده بنده باید از اجازه دادن به ادارات که اوراق مخدوش را وارد شوند و رسیدگی کنند بکلی امتناع کنیم و اجازه ندهیم بهیچوجه در این قسمت وارد شوند .

معاون وزارت جنگ - راجع باین ماده ۵۴ بنده

متأسف هستم که آقای ملک مدعی شخصاً در کمیسیون تشریف نداشتند و قتیکه پیشنهاد ایشان طرح شد بحث زیادی در اطراف آن شد ولی موضوع زیاد روشن نبود و آن طوری که در پیشنهاد ایشان قید شده بود نوشته بودند اوراقی که از احاطه مشمولیت مخدوش است آنها باید مورد رسیدگی واقع شود مادرماده ۶۴ قانون مخصوصاً تا ۱۲۹۰ را استثناء کردیم و اشخاص را احضار نکردیم برای اینکه تا آن تاریخ آمار ما غلط و مخدوش بود ولی از ۱۲۹۰ باین طرف خوشبختانه آمار مخدوش نداریم بنابراین چون آمار مخدوش نیست هر کس بنامده باید بیاید ولی باید این را هم فرض کنیم که اگر در يك موقعی يك برک مخدوش پیدا شد يك موقع دیگری هم ممکن است پیدا شود همانطوری که فرمودید فلان افسر ممکن است بواسطه اینکه خلافی کرد اگر مجازاتی در مقابلش نباشد یکی دیگر هم يك تقلبی بکند باید جلویش را گرفت برای آمار هم همین وضعیت ممکن است پیش بیاید اگر بنا باشد يك موردی پیش بیاید که يك آماری يك برگی مخدوش شد و این برک مخدوش تحت رسیدگی و تحقیق بیاید این يك

ترویجی میشود برای مخدوش کردن آمار و این صورت خوبی نخواهد داشت در هر صورت چون ممکن است مواردی پیش بیاید که آثار مخدوش بشود اینجا پیش بینی شده که در موارد مخدوش بودن در آمار مخدوش طرز عمل چیست . دادگاه شهرستان رسیدگی میکند و رأی میدهد و روی آن رأی وضعیت مشمول معین میشود بنظر بنده این ماده هم برای گذشته خوب است و هم برای آینده پس استدعا میکنم که آقای ملک مدعی بهمین وضعیت قبول بفرمایند ماده باقی بماند و اگر این ماده را برداریم این پیش آمد ها خواهد شد و طرز رسیدگی و جلوگیری هم باید معین و معلوم باشد .

رئیس - آقای امیر تیمور .

امیر تیمور - بنده چندین مرتبه در موقع فراغت ماده را مرور کردم پیش خودم و خواندم تصور میکنم ماده درست و خوب تنظیم شده و مبهم است و تصور میکنم اگر این ماده باین ترتیب بگذرد در عمل مشکلات و زحمت فوق العاده زیادی برای مردم تولید خواهد کرد و مضار او از منافعی که الآن آقای ریاضی بیان کردند برای جامعه و کشور بیشتر است يك مقدار زیادی وقت دادگاهها را اشغال میکند در صورتیکه چیز مهم و لازمی هم نیست بنده با نظر آقای ملک مدعی موافق هستم که از نقطه نظر مصلحت صلاح در این است که این ماده را حذف کنیم و احتیاجی باین ماده نیست و این اوراق مخدوش هم که فوق العاده مورد توجه بود در گذشته گذشته است آقا بهر حال از این بیعت هم .

معاون وزارت جنگ - راجع بآئیه است

امیر تیمور - ادارات آمار ما يك وضع سرپی را پیش گرفته اند و دیگر اوراق مخدوش ندارد و صادر میشود از آن گذشته افرادی هم که باید بخدمت احضار شوند احضار شده اند و خدمتشانرا هم انجام داده اند يك نفرانی هم معاف شده اند يك عده هم مشمول هستند که طبق مواد بعدی میروند خدمت میکنند و يك عده نفرات از خدمت زیر پرچم معاف میشوند بهیچوجه من الوجوه از نظر مشمولیتی که بخدمت احضار میشوند اینجا دولت احتیاجی باین ماده ندارد بلکه برعکس

در عمل این ماده بیشتر اسباب اشکال میشود بعلاوه این ماده خیلی بد تنظیم شده است ، فوق العاده بد تنظیم شده است و مردم را فوق العاده دچار زحمت میکنند و نتیجه هم که شما میخواهید بگیری از آن نخواهید گرفت .

رئیس - آقای تهرانچی .

تهرانچی - در این ماده يك قسمتی که اولی هست میگوید حکم داد گاه یا احکامات داد گاه شهرستان یا بخش منطقی خواهد بود یعنی استیناف و تمیز نخواهد داشت ؟

معاون وزارت جنگ - از حیث مشمولیت بلی .

تهرانچی - خوب این را بدون استیناف و تمیز قرار دادن آیا لازم بوده است ؟ و آیا باید قطعی باشد ؟ تمیز داشته باشد نه استیناف ؟ البته این بنظر بنده قدری خوب نخواهد بود ، منظوم فقط تذکر است . قسمت دیگر عرض میکنم میگوید اگر تا چهار ماه (چنانچه اشخاص مزبور در مدت چهار ماه بداد گاه مراجعه نمودند مشخصات آنان از طرف اداره آمار و ثبت احوال بمرکز نظام وظیفه هر محل تسلیم خواهد شد) بچه جور ملاحظه میفرمائید آخر در برکت سالم ممکن است سن بنده را کمتر نوشته باشد اگر در برگ مخدوش پیشتر باشد حالا مطابق کدام باید عمل شود اگر برگ مخدوش زیاد تر باشد و برگ سالم صحیح تر نشان بدهد و برگ سالم در دست این آدم است بهمین برگ که در دست این است رسیدگی میشود ؟ یا شاید با برگ مخدوش تطبیق میکنند آنوقت چه میشود ؟ نظرم تذکر است این يك قدری اسباب اشکال میشود بدون مراجعه به شخصی که خودش دارای برگ هويت است این را با برگ سالمی تطبیق کردن بدون مذاکره و بدون مراجعه بهر کسی که بخود آن شخص دارد در دستش و بدون حضور او تغییر دادن و بدون اینکه ملتفت بشود طرف این ممکن است تولید اشکال بنماید . قسمت دیگر این است که اگر تا چهار ماه مراجعه نکرد و مشخصات را خود اداره آمار بنظام وظیفه اطلاع میدهد طبق چه ؟ طبق ورقه مخدوش ؟

معاون وزارت جنگ - نه . طبق دفاتر .

تهرانچی - آخر اینها میگوید در تبصره چنانچه اشخاص

است که بنظامیه تهران (شهر بانی) داده میشود که بر عهده باسبانیان شهرت افزوده شود و عهده زیاد بشود و توضیح آن در این لایحه نوشته شده و بنظر آقایان خواهد رسید دوسه ماده دیگر هم يك موادی است که مبتلا به است و محتاج تصویب مجلس شورای ملی است ضمناً خواستم که يك استدعا بکنم از کمیسیون بودجه و يك استدعا از خود مجلس . استدعای از کمیسیون بودجه این است که کمیسیون فرعی بودجه و اصلی بودجه بودجه های وزارتخانهها را تمام بکنند . برای اینکه يك اشکالات زیادی تولید نشود از تأخیر آن استدعای از خود مجلس شورای ملی هم این است که قانون متمم بودجه را تمام بکنند چون الآن ماه ششم سال است و قسمت مهم کارهای مالیه بواسطه این کار معطل است استدعا میکنم جلسات را قدری مکرر و ساعاتش را يك قدری بیشتر بکنند تا این کار زود تر تمام بشود .

۴ - بقیه شور دوم لایحه اصلاح قانون نظام وظیفه عمومی

معاون وزارت جنگ - بنده تصور میکنم توضیحاتی را که راجع باین ماده دادم کافی باشد . ولی میخواهم عرض کنم که راجع به دفاتر مخدوش و اوراق مخدوش بر طبق اظهاراتی که رئیس آمار در کمیسیون کردند اوراق متعدد است اظهارنامه هست دفاتر هست اوراق سجل هست و اوراق هم در دست اشخاص است البته بنظر خیلی بعید میرسد که تمام این اوراق در آن واحد مخدوش باشد لابد یکی از آنها مخدوش است در این تبصره که تنظیم شده است پیش بینی شده است که اگر یکی مخدوش شد بآن اوراق اصلی مراجعه میکنند و آن اوراق اصلی سندیت خواهد داشت البته سن اگر زیادتر باشد زیاد تر منظور میشود و اگر کمتر باشد کمتر و اگر غیر از این بکنیم وضعیت قلب در بزگهای آمار رواج پیدا میکند و کافی است که يك شیشه مرکب روی سجل بریزند که سجل مخدوش بشود روی این سجل که شما نمی توانید وضع يك سرباز وظیفه را يكسال معوق بگذارید البته با اوراق دیگر مراجعه میکنند وقتی که مراجعه کردند آن برگ را منظم و مرتب خواهند کرد و خواهند گفت که این کس که مرکب

ریخته است روی سجلش این ۲۱ ساله است یا ۲۲ ساله است و یا ۲۳ ساله است یا ۲۵ ساله است بنظر بنده این ماده کاملاً روشن است و رفع مشکلات آقایان محترم را خواهد کرد .

رئیس - آقای دکتر طاهری .

دکتر طاهری - بنده راجع به تبصره ۳ خواستم مذاکره کنم مطابق تبصره ۲ اعلان میشود و تا ۴ ماه باید اشخاصی که اوراق مخدوش دارند بداد گاه مراجعه کنند و رسیدگی بشود در تبصره ۳ میگوید اگر مراجعه نکرد آن اوراق فرستاده میشود بنظام وظیفه در صورتیکه توضیحی که آقای سر تیب معاون وزارت جنگ دادند این بود که محکمه غیاباً رسیدگی میکنند اما در تبصره چنین چیزی نیست در تبصره ۳ میگوید : " چنانچه اشخاص مزبور مدت چهار ماه بداد گاه مراجعه نمودند مشخصات آنان از طرف اداره آمار و ثبت احوال بمرکز نظام وظیفه هر محل تسلیم خواهد شد . " پس معلوم میشود که این حق شان از بین میرود در صورتیکه باید نوشته شود داد گاه هم محکمه غیابی میکنند و این باید برود بداد گاه که حق آنها ساقط نشود (معاون وزارت جنگ اصل ماده ۵۴ پیش بینی کرده) خوب پس این تبصره ها دیگر لازم نبوده است اگر این پیش بینی را ماده کرده دیگر تبصره لازم نیست ولی تبصره ۲ میگوید : اداره کل آمار و ثبت احوال مکلف است بوسیله ادارات تابعه خود این را باید اعلان بکنند تا يكسال و بعد هم میگوید تا ۴ ماه باید بروند به محکمه خوب اگر ارفقت حالا باید حقیقت بکلی ساقط بشود در صورتیکه نباید ساقط بشود و این همانطور است که خودتان فرمودید محکمه باید رای بدهد . (طباطبائی - تا ۴ ماه او میتواند برود به محکمه) اگر نکرد تا ۴ ماه آن سند ثابت میشود و باید حق او از بین برود ؟ (یکی از نمایندگان - تبصره ۳) تبصره سوم مینویسد بفرستیم به نظام وظیفه این حق او که از بین میرود و حق او ساقط میشود در صورتیکه توضیح دادند باید غیاباً رسیدگی شود این همینطور باید اصلاح شود و اضافه شود که باید در داد گاه رسیدگی بشود منتهی غیابی . (صحیح است)

رئیس - آقای انوار .

انوار - در اینجا همانطور که آقای دکتر طاهری هم بیان فرمودند بنده هم عرض کردم فرمایش آقای معاون قانع کننده نیست ناچار است وقتی که نشد باید مراجعه شود بداد گاه ولی بنده يك پیشنهادی کرده بودم که اگر قبول میشد از تمام این شرها راحت میشد و آن این بود که : (اگر مورد توجه می شد در کمیسیون خیلی خوب بوده است ولی در کمیسیون طرف توجه واقع نشده است) وزارت جنگ مکلف است کلیه پرونده های مشمولین سابق را که تا تاریخ تصویب این قانون تکلیف آنها معین نشده است این پرونده ها و صاحبان این پرونده ها را معاف نموده بکلیه این پرونده ها خاتمه دهد .

ما این قانون را داریم اصلاحات میکنیم و با این پیشنهاد و تصویب این پیشنهاد بکلی این صحبتها از بین میرود یعنی آن ترتیبات بکلی از بین میرود و از امروز بایستی نظام وظیفه جدید مطابق با یک قانون عادلانه ترتیبش داده میشود دیگر این ترتیب را خاتمه بدهید مثل قانون عفو که آوردید و یک عده اشخاص را هم عفو کردید اینها را هم ولشان کنید و دست از سرشان بکشید و دوسیه ها را به بندید اگر کمیسیون توجه کرده بود این همه معطلش نمیشدیم اینجا .

معاون وزارت جنگ - در آن قسمتی که آقای دکتر توضیح فرمودند اگر میل داشته باشند اضافه شود بر طبق ماده ۵۴ داد گاه رأی خودش را خواهد داد بنده قبول میکنم ولی بنظر بنده داد گاه باید این کار را بکند اما يك فرجه هم مادادیم و گفتیم برود بداد گاه . اگر کسی غایب شد و مراجعه نکرد بر طبق تبصره ۳ رفتار میشود و قبلاً هم توضیح لازم عرض شد اما آن توضیح که آقای انوار فرمودند راجع بآن قسمت که پرونده هائیکه تا بحال بوده است بسته شود این موضوع بحث شد در کمیسیون و تصور میکنم در موقع شور در ماده ۶۴ بحث شود بهتر است .

رئیس - آقای اوحدی

اوحدی - بنده بعنوان تذکر عرض می کنم که قبل از

این اصلاح قرار بر این شده بود که دیگر این اصلاحات بداد گاه نرود و این ماده یکی از بهترین مواد قانون اصلاحی است مخصوصاً آن قسمتی که مکلف کرده است اداره آمار را که تا مدت یکسال خودش باید بتمام دفاتر و اسامی مشمولین رسیدگی بکند و هر جا که خدشه و اختلافی پیدا کرد آن را بیاورد و این نظر نظر تازه است که در این قانون پیدا شده است این نظر در آن قانون ۱۳۰۴ بوده در قانون ۱۳۱۰ و در قانون ۱۳۱۷ این تازه پیدا شده است و برای سهولت کار جامعه است و فوق العاده مفید است و نباید تغییر داده شود . مسئله ارجاع بداد گاه آنهم از خصایص ممتازه این اصلاح است زیرا در قانون ۱۳۱۷ مسئله اختلاف را بیان کرده است اما رفع اختلاف را واگذار بخود اداره آمار کرده است و گفته است که اگر اداره آمار دید که برك سجلی يك نفر مخدوش است یا مخالف با اظهار نامه است یا مخالف با آن دفتر یادداشتی و اسم نویسی است خودش باید رفع این اختلاف را بکند ممکن است اینجا يك اعمال نظری بکند رئیس آمار و راضی اشود که بخود او يك توهینمی وارد شده باشد و حق کسی از بین نرود در این قسمت این بنظر صائب بوده است که قضیه را رجوع بداد گاه کرده اند و حل قضیه را ازداد گاه خواسته اند که با کمال بی طرفی در این قضیه قضاوت بکنند اگر تقصیر با دارنده سجل است آن را معین می کند اگر با آمار است آن را هم معین می کند بنا بر این بمقیده بنده این ماده بسیار خوب است و هیچ تغییری در این ماده بهیچ وجه منالوجود جایز نیست داده شود (بعضی از نمایندگان - کافی است مذاکرات)

رئیس - پیشنهاد آقای انوار :

پیشنهاد میکنم در تبصره ۳ ماده ۵۴ بموض (مشخصات الی آخر نوشته شود : داد گاه حکم مقتضی را صادر خواهد نمود .
انوار - اجازه می فرمائید ؟
رئیس - بفرمائید

انوار - این همین بود که آقای معاون در جواب آقای دکتر طاهری فرمودند که این اصلاح را قبول میکنم و بنده نوشته ام که محتاج بمشخصات نیست همان داد گاه رسیدگی می کند (معاون وزارت جنگ - بآخر ماده اضافه میشود؟)

بآخر ماده اضافه میکنیم داد گاه رسیدگی بکند و رأی بدهد در آخر تبصره ۳ بنویسید

طوسی - در آخر تبصره ۳ است ؟ اینطور شد آقای : تبصره ۳ - چنانچه اشخاص مزبور در مدت ۴ ماه بداد گاه مراجعه نمودند مشخصات آنان از طرف اداره آمار و ثبت احوال بمراکز نظام وظیفه هر محل تسلیم خواهد شد و داد گاه حکم مقتضی را صادر خواهد نمود

دکتر طاهری - داد گاه غیاباً رسیدگی خواهد نمود و حکم مقتضی را صادر خواهد نمود . این جور بهتر است

طوسی - بلی بلی . داد گاه رسیدگی خواهد نمود و رأی مقتضی صادر خواهد نمود . آه وقت و مشخصات آنان از طرف اداره آمار و ثبت احوال (بعضی از نمایندگان - بعد از « مراجعه نمودند » بگذارید عبارت سلیس تر خواهد بود)
اوحدی - بنده مخالفم آقای

انوار - مطابق نظام نامه شما می توانید صحبت کنید چون پیشنهاد است شما هم عضو کمیسیون نیستید

رئیس - آقای لاریجانی شما هم مخالفید ؟

لاریجانی - بنده عضو کمیسیون نیستم بنده مخالف پیشنهاد آقای انوار هستم .

بعضی از نمایندگان - چون عضو کمیسیون نیستید این برخلاف ماده ۳ نظامنامه است

طباطبائی - بلی همانطور که آقای اوحدی نمیتوانند صحبت کنند شما هم نمیتوانید صحبت کنید .

اوحدی - اجازه بفرمائید پیشنهادی دارم بنده با این پیشنهاد آقای انوار مخالفم .

رئیس - پیشنهاد آقای انوار دوم مرتبه خوانده میشود : پیشنهاد می کنم که در تبصره ۳ ماده ۵۴ عوض مشخصات الی آخر نوشته شود داد گاه حکم مقتضی را صادر خواهد نمود

طوسی - بعد اینطور شد چنانچه اشخاص مزبور در مدت چهار ماه بداد گاه مراجعه نمودند داد گاه غیاباً رسیدگی خواهد نمود و حکم مقتضی صادر می نماید و مشخصات آنان از طرف اداره آمار و ثبت احوال الی آخر

طباطبائی - بنده قبول میکنم

معاون وزارت جنگ - بنده هم موافقم .

نقابت - اجازه می فرمائید اخطار نظامنامه دارم رئیس - بفرمائید

نقابت - پیشنهاد آقای انوار را چون آقای معاون و آقای محبر قبول کردند بنا بر این به پیشنهاد ایشان رأی گرفته نمیشود و باصل ماده رأی گرفته میشود و پیشنهاد جزو ماده شد ولی بنده هم يك پیشنهادی دارم و اجازه بفرمائید آن پیشنهاد هم قرائت بشود . (لاریجانی - بنده هم پیشنهادی کردم آقای)

رئیس - پیشنهاد آقای نقابت : پیشنهاد میکنم بجای ماده ۵۴ این ماده معین شود : رسیدگی به مشخصات مشمولین مطابق شناسنامه آنها بعمل خواهد آمد ولی هر گاه در بعضی اسناد سجلی آنها خدشه یا اشتباهی وجود داشته باشد رسیدگی به داد گاه شهرستان همان محل و اگر داد گاه شهرستان نباشد بداد گاه بخش آن محل مراجعه و با حضور نماینده نظام وظیفه یا اداره ثبت احوال و صاحب سند رسیدگی و حکم صادر میشود رأی داد گاه قطعی و قابل اجرا است . تبصره - اداره نظام وظیفه حق اعتراض باسناد سجلی از نظر مشمول بودن اشخاص بر حسب دلالت قیافه آنها ندارد .

رئیس - آقای نقابت .

نقابت - عرض کنم که يك نکته ای است که شاید غالب آقایان متذکر نباشند و آن اینست که اداره نظام وظیفه حق داشت نسبت باسناد سجلی بی اعتنا باشد و بنگوید این سند را من از لحاظ مشمولیت قبول ندارم زیرا این تو نوشته است سن فلان آقا ۴۰ سال ولی من در قیافه اش تشخیص میدهم که سن او ۲۱ است آه وقت این شخص را میبردند بخدمت نظام وظیفه این يك عملی بود که خوب نبود بنده خیال می کردم این ماده و این موضوع اصلاح شده و حالا دیدم که در این لایحه نبود و بمقیده بنده جای مناسب آن همین جا است که این نکته در این ماده گنجانده شود این ماده بطوریکه قرائت شد و ملاحظه فرمودید متضمن سه مطلب

است اول اینکه اگر سند مخدوش باشد مراجعه میشود بدادگاه استتبع به دعوی صحت یا بطلان . دوم اینکه اداره ثبت احوال حق دارد که باین اسناد رسیدگی کند و از روی برگهای صحیح تشخیص بدهد برگهای غلط را و آنها را اصلاح کند این حرف هم هیچ منطبق ندارد زیرا اوراق و اسناد سجلی چیست ؟ اوراق سجلی يك ورقه اظهارنامه دارد که شخص یا پدر سجل گیرنده باشهادت دو نفر می نویسند و میدهد و يك دفتر است که در آن وارد میشود و روی آن سجل صادر میشود این اسناد سجلی است همه اش يك دفتر و يك اظهارنامه يك ورقه همه اش پنجاه تا که نیست حالا اگر آن دفتر نویس وقتی خواست دفتر را بنویسد بعوض ۱۲۸۴ ۱۲۸۳ اوشهت بعد دید که در اظهارنامه ۸۴ است و بعد قلم برد و ۸۳ کرد این میشود خدشه یعنی مختصر خراش و خدشه در او ایجاد شده آوقت اداره سجل میخواهد این را اصلاح کند مراجعه که میکنند می آید اظهارنامه من را بر میدارد سجل من را هم میخواهد که دست من است از روی دفتر اصلاح میکند یا اینکه سجل دست بنده است ولی در اظهارنامه قلم برده شده است اما در يك ورقه دیگر در کتابچه قلم برده شده یکی را ملاک قرار میدهد و حال آنکه اینطور صحیح نیست هر سه این برگها هر کدام افتتاح کنند صحت برك دیگر است باید همه باهم رسیدگی بشود و این رسیدگی بخدشه و اسناد سجلی را ماقانون داریم قانون سجل احوال که در همین دوره تصویب شد

یکی از نمایندگان - در آن دوره تصویب شد

نقابت - اجازه داد که اسناد سجلی را رویش محکمه حکم صادر کند صحیح کند حالا این ماده میآید وارد میشود بر آن و اجازه میدهد به اداره سجل احوال که هر گونه خدشه را بردارد اصلاح کند . تنها موضوع مشمولیت مردم نیست سجل احوال ممکن است موضوع ارث را تغییر بدهد ممکن است ارتباطات خانواده هارا با هم دیگر دور و نزدیک کند يك مطلبی است که فوق العاده مهم و معتبر است باین جهت وقتی که کار با مراجعه بدادگاه میشود نباید بلاقیدی

کرد رسیدگی میشود و قطع میشود اگر نبود که هیچ آوقت يك تبصره هم اضافه کردم که اداره نظام وظیفه از نظر مشمول بودن اشخاص بر حسب دلالت قیافه آنها حق دخالت و ایراد ندارد زیرا آنجا حق داشت بر حسب قیافه اعتراض بکند بگوید سجل شما چهل سال نشان میدهد اسنادتان هم همه درست است حکم محکمه هم دارید اما من قبول نمیکنم این موضوعی که محل سوء استفاده بود و آقایان میگفتند که باید توجه کرد اینجا است و این را هم برای تأیید عرض کنم که يك وقتی در يك محکمه يك همچو محاکمه ای بود بنده کنار نشسته بودم قاضی محکمه از بنده سؤالی کرد در موضوع این قانون بنده اظهار عقیده کردم نماینده نظام وظیفه نشسته بود دید جواب من برخلاف نظر او شد گفت آقای من قیافه شمارا هم مشمول تشخیص میدهم بنده را نمی شناخت مرا تهدید میکرد این اختیار را در سابق داشتند . بنده و آقای مؤید احمدی هم همینطور با این وصف بنده تصور میکنم که این ماده جامع است و چیزی از مفرات آن نیفتاده و این ضرب الاجل چهار ماه هم هیچ ضرورت ندارد که اگر من تا چهار ماه اعتراض نکردم و به محکمه بر قسم حق من ساقط میشود در صورتیکه مطابق قانون سجل احوال تا چهار سال هم میتوانم به محکمه بروم بلکه میشه میتوانم بروم و اسناد سجلی خودم را اصلاح کنم بنا بر این عرض کنم که اگر این پیشنهاد بجای آن ماده باشد رفع این اشکال هم میشود .

معاون وزارت جنگ - بنده توضیحی که میخواهم

بآقای نقابت عرض کنم این است که این مواد با حضور نماینده وزارت دادگستری و نماینده آمار و نماینده وزارت جنگ و نماینده نظام وظیفه ترتیب و تنظیم شده و تمام قضایا را از هر جهت مطالعه کرده اند بنده با پیشنهاد آقای نقابت نمیکنم ولی موافقت قطعی هم نمیتوانم بکنم اگر آقای نقابت اصرار در این پیشنهاد داشته باشند استدعا میکنم بکمیسسیون رجوع شود و با حضور نماینده دادگستری و سایر نمایندگان در این باب غور جدیدی بشود ولی اینکه راجع بچهار ماه

فرمودند این موضوع چهار ماه از نقطه نظر مشمولیت مؤثر است سولی ممکن است از نظر موضوعات دیگر چهار سال هم اعتراض بکند اگر بخواند سنش را بالا ببرد یا پائین بیاورد بما مربوط نیست ولی از نقطه نظر مشمولیت ما بیش از يك سال نمی توانیم معطل بشویم و الا راه فرار باز میشود و در همه جای دنیا وظیفه نظام را چون وظیفه مقدس میدانند قانون تمام راه فرار را مسدود کرده است کسی که کسی از وظیفه اش غفلت نکند حالا راجع به سنش اگر حرفی دارد بعد از خدمت نظام هیچ مانعی ندارد که سنش را اصلاح کند ولی چون يك وظیفه ای برای ارجاع بنظام وظیفه هست اگر خدشه ای در سجل او شده است ما چهار ماه فرجه گذاریم که بدادگاه مراجعه بکند که معلوم بشود که امسال یا سال آتی باید بیاید یا اینکه اصلاً سرباز نشود تکلیف معلوم بشود .

نقابت - پس فرمودند بروم بکمیسسیون . ماده بعد باید قرائت شود .

طباطبائی - اجازه بفرمائید بنده موافق هستم بکمیسسیون احاله شود ولی این اشکالی که فرمودند در قانون سابق در فصل هفدهم ماده ۱۴۵ بود و آن در این قانون بکلی اصلاح شده و همچو چیزی نیست .

رئیس - ماده پنجاه و ششم :

فصل ششم - تشکیل مجلس سرباز گیری

ماده ۵۶ - بوضعیت مشمولین در مجلس سرباز گیری رسیدگی میشود کارمندان مجلس سرباز گیری و طرز عمل آنان و مدت رسیدگی در آئین نامه ای که از طرف وزارت جنگ و وزارت کشور تهیه و بتصویب کمیته وزیران خواهد رسید تعیین میگردد .

رئیس - آقای اوحدی .

اوحدی - بنده در موقع طرح اولیه این مواد اصلاحی این نکته را تذکر دادم که مجلس سرباز گیری نباید کارمندان اش مطابق آئین نامه وزارت جنگ معین شود بلکه مقتضی است سربحاً در خود قانون اشخاصی که صلاحیت دارند برای تشکیل مجلس سرباز گیری معین شده باشد تا اینکه ماده

بلائیتر فصل مطابقت کرده باشد زیرا در فصل نوبتیه است تشکیل مجلس سرباز گیری آوقوت ماده را که بیان کرده است موکول کرده است به آئین نامه ای که از طرف وزارت جنگ و وزارت کشور تهیه و تصویب هیئت وزیران خواهد رسید در حالی که این قسمت در هر يك از قوانین نظام وظیفه گذشته سابقه نداشته است در تمام موارد در آن قوانین هیئت رسیدگی سرباز گیری معین شده و عمل هم شد چنانکه اینجا در تهران مجلس سرباز گیری تحت ریاست عالی فرماندار تهران و چند نفر از معتمدین محل ، رئیس نظام وظیفه ، رئیس اداره آمار تشکیل می شده است و همه مردم هم سابقه دارند و میدانند حالا ما بر خلاف همه قوانین بیائیم و این هیئت را واگذار کنیم با آئین نامه بنظر بنده صحیح نمی آید باین نظر يك پیشنهادی هم تقدیم کردم که الان قرائت میشود امید است موافقت کنند که بجای این ماده آن ماده را که بنده پیشنهاد کرده ام معین شود .

امیر تیمور - آقا بنده هم پیشنهادی تقدیم کرده ام .

رئیس - آقای طوسی .

طوسی - اجازه میخواهم از آقای طباطبائی رئیس محترم کمیسیون بگویم که منم فرمودند در جلسه قبل پیشنهاد آقایان نمایندگان کاملاً مطرح نظر بوده و وقت شده بنده نظر دارم که در همین موضوع اینطور پیشنهاد شد که آئین نامه هم بیاید در کمیسیون اظهار آنجا مطرح بشود و تکلیفش معلوم بشود اینجا بنده می بینم که بالمره این موضوع مورد توجه نشده است اولاً آئین را میخواهم به بنده بفرمایند دلیل اینکه نباید آئین نامه بکمیسیون برود چیست ؟ چه فرقی میکند که به هیئت وزراء برود یا بکمیسیون نظام مجلس ؟ اصلاً چه تفاوتی دارد ؟ بنده برای این منظور پیشنهادی هم تقدیم کرده ام که بکمیسیون نظام بیاید .

معاون وزارت جنگ - اجازه بفرمائید بنده توضیحات این قسمت را عرض کنم در کمیسیون هم عرض کردم وضعیت نظام وظیفه و جلسات آن همان وضعیت خودش را دارد در رئیس اداره آمار رئیس اداره نظام وظیفه محل ، دادستان شهرستان همه حاضر میشوند در مجلس سرباز گیری بنا بر این مجلس سرباز گیری

معاون وزارت جنگ - در قسمت قانون حق مجلس شورای ملی کاملاً بجای خودش باقی است ولی آئین نامه برای اجرا است و بنده با سمت معاونتی که دارم نمیتوانم مسؤلیت دولت را در اینجا وارد کنم بهمین جهت راجع بماده ۵۶ از آقای نخست وزیر کسب تکلیف کردم ایشان فرمودند که این از وظایف دولت است بنا بر این تصویب هیئت وزیران کافی است معذک ممکن است تنظیم که کردید به کمیسیون مجلس هم ارائه بدهید اگر نظریات خوبی باشد البته رعایت خواهیم کرد .

طباطبائی - آقا اجازه می فرمائید عرض کنم که در این باب عقیده کمیسیون هم تقریباً همین بود که پیشنهاد فرمودند خود بنده هم مدتی از دولت تقاضی کردم مذاکره کردیم که اگر نظری در کار نباشد آئین نامه بتصویب کمیسیون مجلس برسد ولی حالا چون اشکالی در قبول این پیشنهاد هست بنظر بنده اجازه بدهند این ماده هم بکمیسیون برود چون پس فردا آقای رئیس الوزراء هم به کمیسیون تشریف می آورند آقای سر تیب هم موافقت با اینکه در کمیسیون با حضور آقای رئیس الوزراء در این باب صحبت کنیم

و تصمیم قطعی بگیریم (صحیح است)
رئیس - آقای ملک مدنی .

ملک مدنی - نظری که آقای طباطبائی فرمودند صحیح است ولی اینکه کار نظام وظیفه را احاله بکمیسیون کنیم ولی برای اینکه منظور آقایان هم این است که توافق بکنند و قانون نظام وظیفه را زودتر تمام بکنند و معطل نشوند بنده میخواستم تقاضی کنم که جلسه آئین را روز پنجشنبه قرار بدهیم که بتوانیم سه شنبه در کمیسیون نظام مجلس شورای ملی حاضر بشویم و این کار را درست کنیم که دیگر احتیاج به تجدید جلسه و ارجاع بکمیسیون نداشته باشیم . (صحیح است)

۵ - موقع و دستور جلسه آئین - ختم جلسه

رئیس - مقداری پیشنهاد هست که میرود به کمیسیون اگر اجازه میفرمائید جلسه را ختم کنیم (صحیح است)
جلسه آینده روز پنجشنبه دوم مهر ماه سه ساعت پیش از ظهر دستور بقیه لایحه نظام وظیفه .

(مجلس مقارن ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری